

LISTOPAD 2017

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

Děčko

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvelkemezirici.cz

OBSAH

Blahopřání na listopad	3
Ze života domova	4
Stálá nabídka měsíce	4
Co se dělo u nás v domově v říjnu	6
Pozvánka na akce v listopadu	8
Pěstování.....	9
Horoskop.....	14
Významné dny a výročí v listopadu	15
Významy jmen.....	16
Fotogalerie	20
Pranostiky	21
Bylinkový receptář.....	21
Lucembursko	23
Pověsti z Velkého Meziříčí	30

BLAHOPŘÁNÍ NA LISTOPAD

Anežka URBÁNKOVÁ

Anežka JURKOVÁ

Josef SMEJKAL

Božena BENEŠOVÁ

Božena HAMMEROVÁ

Ladislav NAGY

Zdeňka VÍTÁMVÁSOVÁ

Emilie HUMLÍČKOVÁ

Marie MEJZLÍKOVÁ

Všem oslavencům přejeme k jejich narozeninám hodně štěstí, zdraví a spokojenosti do dalších let.

Obyvatelé a zaměstnanci domova.

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V měsíci říjnu odešli:

Pan Jaroslav Michal + 15. 10. 2017

Pan Ing. Václav Votruba + 25. 10. 2017

V říjnu přišli noví obyvatelé:

Paní Božena Šimková ze Žďáru nad Sázavou

Pan Ladislav Nagy z Ledče nad Sázavou

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

• POJÍZDNÁ PRODEJNA

- **POJÍZDNÁ PRODEJNA S PEČIVEM BUDE PŘISTAVENA KAŽDÉ PONDĚLÍ A ČTVRTEK OD 11,20 DO 11,35**
- **POJÍZDNÁ PRODEJNA S UZENINAMI KAŽDOU STŘEDU OD 11,20 DO 11,35**

• PŮJČOVÁNÍ KNIH

Donáška knih na pokoje bude probíhat ve středu. Pokud máte o nějakou knihu zájem, kontaktujte přímo recepci nebo svého klíčového pracovníka, který informaci předá.

• NÁKUPY

Nákupy pečiva a potravin můžete uskutečnit každé pondělí a čtvrtek v pojízdné prodejně s pečivem, každou středu v pojízdné prodejně s uzeninami, nákup drogerie je možno uskutečnit přes Vaše klíčové pracovníky, pracovnice terapií nebo sociální pracovníci, případně se domluvit na recepci.

• PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Pondělí	10:00	trénink paměti
	11:20	pojízdná prodejna s pečivem
	13:00	canisterapie s paní Dyntarovou
Úterý	9:00	canisterapie s paní Kamenskou
	10:00	tvůrčí činnosti
	14:30	canisterapie s panem Trojanem
Středa	10:00	keramická dílna / čtení v knihovně setkání u kávy
	11:20	pojízdná prodejna s uzeninami
	11:20	pojízdná prodejna s pečivem
Čtvrtek	10:00	vaření společenské hry výuka Univerzity třetího věku
	11:20	pojízdná prodejna s pečivem

	13:00	výuka Univerzita třetího věku
	15:00	výuka Univerzity třetího věku
Pátek	10:00	čtení, audioknihy
	13:00	společná modlitba
	13:30	bohoslužba v kapli domova

CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V ŘÍJNU

Měsíc říjen byl v domově plný nejrůznorodějších akcí. Jako první velkou událostí byl Týden sociálních služeb (2. – 6. 10.), který má za cíl představit sociální služby široké veřejnosti. V rámci tohoto týdne proběhla v našem domově Módní přehlídka, kdy se modelkami stala děvčata z Výchovného ústavu ve Velkém Meziříčí. Večerní šaty, kostýmky, noční košile, dokonce i kombiné a spodní prádlo, patřily do šatníku paní Marie Zralé, která jejich přehlídku doprovázela osobním komentářem. Druhou akcí byla přednáška pana Jana Kuči „O krajině Horácka“. Do svého povídání zařadil také obce v okolí, které mnoho z našich obyvatel zná, či z nich pochází. Celý týden, ostatně i nyní, byla k vidění výstava obrazů krajin nejen Vysočiny na oddělení 2B.

V týdnu sociálních služeb také probíhala výuka na univerzitě třetího věku s panem doktorem Kameníkem, tentokrát na téma Komety.

7. – 11. října se konala pracovní cesta do Lucemburska, které se účastnili někteří naši zaměstnanci v čele v panem ředitelem. O

Lucembursku se dozvíte více v samostatném článku v tomto vydání Děčka.

Pondělí 16. října bylo krásné slunné počasí, které byla velká škoda nevyužít k akci venku. Proto jsme se rozhodli pro opékání špekáčků. K tomu samozřejmě nesměl chybět lahodný zlatavý mok. Všichni jsme si tak mohli sluníčkového počasí užít do sytosti.

V úterý 17. října jsme si společně promítali fotky z akcí, které se konaly v létě a září. Každý tak mohl poznávat na fotografiích sebe, či své známé.

Pokračování tématu Komety na univerzitě třetího věku probíhalo ve čtvrtek 19. října.

V pondělí 23. října za námi do domova přišly děti z modré základní školy v doprovodu paní učitelky a paní Chmelařové, která si už minulý rok připravila společný program. Třetáčky spolu s našimi obyvateli vytvářeli rámečky na fotografie. Rámečky nyní zdobí pokoje klientů.

O den později, v úterý, jsme si na univerzitě třetího věku udělali kino a promítali film Kdyby tisíc klarinetů.

Vzhledem k říjnovému státnímu svátku Dne vzniku samostatného československého státu jsme si i my připomněli toto významné výročí. Společně jsme se sešli v kavárně na Pomněnce. Ke vzpomínání se podávala káva a buchty, které o den dříve upekli klienti spolu s pracovníci terapií. Každý měl také možnost říct ostatním svou

vzpomínku, dokonce byla přítomna žena – paní Berta Mašková, která se narodila za Rakouska-Uherska. O to bylo celé povídání zajímavější. V dušičkovém období jsme se i my sešli ke společnému vzpomínání na naše zesnulé obyvatele 31. října. Ve vzpomínkové knize jsme si přečetli krátkou připomínku, zapálili svíčku, symbolicky vložili do vázy květinu a každý měl možnost přidat osobní vzpomínku.

POZVÁNKA NA AKCE V LISTOPADU

2. listopadu/ čtvrtek

Výroba stromu života spolu s žáky modré školy

Výuka Univerzity třetího věku – Jupiter

7. listopadu/ úterý

Návštěva spisovatele Jana Opařila

9. listopadu/ čtvrtek

Návštěva modré školy

Rizika kolem nás aneb ochrana spotřebitele 13.00 – 14.30 na U3V

13. listopadu/ pondělí

Besídka se Základní a Praktickou školou Velké Meziříčí

14. listopadu/ úterý

Příjezd svatého Martina na bílém koni

16. listopadu/ čtvrtek

Výuka Univerzity třetího věku - Zoogeografie

21. listopadu/ úterý

Setkání seniorů v hasičce

30. listopadu/ čtvrtek

Výuka Univerzity třetího věku – Zoogeografie II.

PĚSTOVÁNÍ

10 NEJOBLÍBENĚJŠÍCH KEŘŮ PRO OPEŘENCE

Právě teď je nejvhodnější doba pro výsadbu opadavých dřevin. Vyberte takové, které vaši zahradu zkrášlí a zároveň poskytnou potravu ptačím návštěvníkům. Jaké keře se mezi našimi ptáky těší největší oblibě? A využijete jejich plody i vy?

Stromy a keře v zahradě poskytují ptákům útočiště v době hnízdění. Mohou být však i zdrojem jejich potravy, a to hlavně v hubeném zimním období. Občanské sdružení Pro živou krajinu připravilo v příručce Původní keře ČR hitparádu keřů, které si oblíbilo největší

množství druhů ptáků, kteří u nás žijí nebo se zastavují při svém putování.

Následujících **deset keřů** do vaší zahrady zaručeně přiláká hladové opeřence. Z některých můžete ptáčkům uzobávat, některé jsou **jedlé a chutné i pro nás**, z jejich plodů si připravíte kompoty, džemy i likéry. Všechny mají jedno společné - jsou to naše původní keře. Právě proto, že jsou odedávna součástí naší krajiny, mají je ptáci tak rádi.

Jeřáb ptačí

Jednoznačně nejoblíbenějším ptačím keřem je jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*), celkem jej konzumuje 63 druhů ptáků. Na podzim zahradu vyzdobí červeně zbarvenými listy i plody. Lidem se konzumace **čerstvých** jeřabin **nedoporučuje**, plody jeřábu jsou vhodné k přípravě sirupů a kompotů, dodají pikantní chuť hovězí či zvěřinové pečení nebo omáčkám.

Bez černý

Bezinky, kozičky, smradinky, kašička, psí bez... To jsou jen některé lidové názvy listnatého keře, který má **široké využití** v léčitelství i potravinářství. Čerstvé plody bezu černého (*Sambucus nigra*) mají projímavé účinky, po usušení či uvaření je však můžete konzumovat bez obav. Bezinky využijete při přípravě likéru, kompotů nebo želé, z květů osmažíte v těstíčku jako kosmatici, vyrobíte vynikající šťávu, nebo usušíte na čaj.

Jalovec obecný

Třetím nejoblíbenějším ptačím keřem je jehličnatý jalovec obecný (*Juniperus communis*). Jeho dužnaté šišky, jalovčinky, jsou **velmi aromatické** a používají se ke kořenění zvěřiny a při výrobě alkoholických nápojů (gin, jalovcová).

Hloh obecný

Hloh obecný (*Crataegus monogyna*) je opadavá listnatá dřevina, často se využívá pro pěstování živých plotů. Přestože na jaře krásně kvete, vůně květů není právě nejpříjemnější, kromě toho hloh ukrývá

také trny. Květy i plody mají příznivé účinky na srdeční činnost, **snižují krevní tlak.**

Brslen evropský

Pestře zbarvené plody brslenu evropského (*Euonymus europaeus*), zvané též biskupské čepičky, má brslen evropský. Brsleny doslova **prozřívá podzimní zahradu**, barva olistění přechází od jasně červených až po fialové odstíny. Je to však rostlina smrtelně **jedovatá**, nebezpečná je hlavně pro děti, které lákají barevné a zajímavě tvarované plody. Ptáci je ovšem konzumují bez problémů.

Svída krvavá

Svída krvavá (*Cornus sanguinea*) je velmi odolná dřevina, pěstovaná jako **okrasná rostlina**, využívá se také pro zpevnění svahů. Rodové jméno získala podle rudého zbarvení listů na podzim, krásně odstíny červené mají i holé větévky v zimě.

Trnka obecná

Chcete-li v zahradě zbudovat úkryt pro množství živočichů, vyberte si trnku, tvořící husté a rozložitě keře. Kromě toho plody trnky obecné (*Prunus spinosa*) poskytnou potravu ptactvu v zimním období a na jaře ji mnozí ptáci vyhledají k hnízdění. A nejen to, trnky slouží jako základní surovina pro **výrobu vína, pálenky i zavařenin**. Chcete-li v zahradě zbudovat úkryt pro množství živočichů, vyberte si trnku, tvořící husté a rozložitě keře. Kromě toho plody trnky obecné (*Prunus spinosa*) poskytnou potravu ptactvu v zimním období a na jaře ji mnozí ptáci vyhledají k hnízdění. A nejen to, trnky slouží jako základní surovina pro **výrobu vína, pálenky i zavařenin**.

Dřišťál obecný

Jedná se o poměrně vzácný keř se žlutými hrozny květů a karmínově zbarvenými plody, díky nim se dřišťálu přezdívá „dračí jahody“. Zralé plody dřišťálu obecného (*Berberis vulgaris*) jsou jedlé a plné vitamínu C, výrazné, kyselé až trpké chuti. Můžeme je použít **všude, kde**

se přidávají citróny, například do kompotů, marmelád nebo šťáv, dochucují se jimi omáčky i ovocné cukroví. Ostatní části rostliny jsou jedovaté.

Dřín obecný

Ještě bohatší na **vitamín C** jsou dřínky, velmi chutné plody dřínu obecného (*Cornus mas*). Plně vyztalé plody, zbarvené do tmavě červené barvy, jsou vhodné k přímé konzumaci, neztratí se ani jako surovina k zavařování, při výrobě džemů nebo sirupů.

Zimolez obecný

Zimolez obecný (*Lonicera xylosteum*) vás potěší spíše svými **nápadnými a vonnými květy**. Plody jsou totiž pro člověka jedovaté, na dobroty tedy tentokrát raději zapomeňte a nechte bobule ozobat ptačí hladovce.

Autorkou je Veronika
Zámečníková

Zdroj textu: <http://www.ireceptar.cz/zahrada/okrasna-zahrada/10-nejjoblibenejsich-ptacich-keru-pochutnaji-si-nejen-operenci/>

HOROSKOP

ŠTÍR (SKORPION) 24. 10. – 22. 11.

Nastávající období znamená pro štíry obratnost a vysoký výkon, nevylekáte se žádného problému a budete jej moci hravě vždy vyřešit bez pocitu velkého přetížení. Planeta Uran může přinést jisté náhlé

okolnosti, kterým se budete muset v práci přizpůsobovat, u někoho zase může nabídnout nové místo. V letošním roce máte tendenci se stýkat s podnikateli a finančníky, chuť ke kreativitě dostane zelenou. V závěru roku však uberte plyn a vyhýbejte se zbytečným konfrontacím.

V tomto roce je pro štíry naznačena stabilita ve vztazích, zvýší se okruh přátel a lidi k vám budou magneticky přitahováni. Osoby bez partnera udělají pokrok v rozhodnutí najít si partnera pro celý život. Jupiter vám dopřeje štěstí při výběru partnera v únoru a květnu. Jste-li již ve vztahu, bude intenzivnější ještě víc, můžete začít spolu více štěstí a intimity. Společné akce podporují váš růst, bude to rok společných činností a cestování.

Letos byste se měli řídit větší opatrností, kam svoje peníze budete investovat, zejména v červnu a říjnu. O vaše finanční záležitosti se bude třeba starat už od začátku roku.

I když býváte málokdy nemocní, dávejte pozor na signály svého těla, zabraňte stresu z každodenního života, aby se vás zmocňoval. Krotte svou houževnatost, naučte se relaxovat a dělat přestávky. Od září budete plní energie a vaše sebevědomí bude růst.

Zdroj textu: Zemědělský kalendář 2017

VÝZNAMNÉ DNY A VÝROČÍ V LISTOPADU

2. 11. Památka zesnulých

11. 11. Mezinárodní den válečných veteránů

14. 11. Světový den bez aut

17. 11. Státní svátek ČR – Mezinárodní den studentstva, Den boje studentů za svobodu a demokracii, výročí perzekuce českého studentstva v roce 1939 a zahájení sametové revoluce v roce 1989

21. 11. Světový den televize

25. 11. Mezinárodní den boje proti násilí na ženách

12. 11. 1922 se narodil v Osové Bitýšce **Ivan KŘÍŽ** (95. výročí), prozaik a filmový scénárista

14. 11. 1847 zemřel **Josef JUNGSMANN** (170. výročí), jazykovědec, překladatel, národní buditel (narozen 16. 7. 1733)

18. 11. 1847 se narodila **Eliška KRÁSNOHORSKÁ** (170. výročí), vlastním jménem Alžběta Pechová, spisovatelka a překladatelka (zemřela 26. 11. 1926)

18. 11. 1852 se narodil **Mikoláš ALEŠ** (165. výročí), malíř a ilustrátor (zemřel 10. 7. 1913)

*Zdroj textu: https://issuu.com/kjm_brno/docs/kalendarium_2017_web/1?ff=true&e=2297487/41564767

VÝZNAMY JMEN

1. 11. Felix – latinský původ, jméno v překladu znamená šťastný nebo šťastlivec,

3. 11. Hubert – germánský původ, jméno je odvozeno ze jména Hugberaht s významem duchaplný člověk, skvělé mysli,

4. 11. **Karel, Karla** – germánský původ, jméno vzniklo se slova karlaz což znamená svobodný muž,
5. 11. **Miriam** – hebrejský původ, biblické jméno je nejčastěji vykládáno jako Bohem milovaná,
6. 11. **Liběna** – slovanský původ, význam jména je libá, milá, přívětivá,
7. 11. **Saskie** – nizozemský původ, význam jména není úplně jasný, jméno údajně souvisí s germánským slovem Sas (příslušník kmene Sasů),
8. 11. **Bohumír** – slovanský původ, jedná se o slovenský překlad německého jména Gottfried, význam je uváděn jako mír boží,
9. 11. **Bohdan** – slovanský původ, jde o překlad řeckého jména Theodor, jeho význam je darován bohem,
10. 11. **Evžen** – řecký původ, jméno znamená urozený,
11. 11. **Martin** – latinský původ, jméno je odvozeno od římského boha války Marta, jméno znamená bojovný, válečník,
12. 11. **Benedikt** – latinský původ, jméno vychází z latinského slova benedictus, což znamená požehnaný, blahoslavený,
13. 11. **Tibor** – latinský původ, jméno pochází z latinského Tiburtius, což znamená obyvatel Tiburu,
14. 11. **Sáva** – hebrejský původ, význam jména je stařec nebo děd,
15. 11. **Leopold** – staroněmecký původ, jméno se vykládá jako smělý, statečný, nebojácný,

16. 11. **Otmar** – německý původ, význam je obvykle uváděn jako šťastný díky bohatství, nebo prostě bohatý a šťastný,
17. 11. **Mahulena** – český původ, novodobé jméno, údajně vzniklo uměle – básnicky, může se také jednat o variaci jména Magdaléna, pak by byl význam jména pocházející z Magdaly,
18. 11. **Romana** – latinský původ, význam jména je Římanka,
19. 11. **Alžběta** – hebrejský původ, znamená zaslíbená Bohu, Bůh je má přísaha,
20. 11. **Nikola** – řecký původ, jméno je přejato z francouzštiny, může být mužským i ženským křestním jménem, jedná se o jednu z variant jména Mikuláš, jméno se překládá jako vítězství lidu,
21. 11. **Albert** – germánský původ, vykládá se jako adal – vznešený, berah - zářící,
22. 11. **Cecílie** – latinský původ, pochází ze slova caecus – krátkozraký, slepý,
23. 11. **Klement** – latinský původ, jméno znamená vlídný, laskavý, shovívavý,
24. 11. **Emilie** – latinský původ, jméno pochází z aemilius, což znamená soutěžící, soupeřící,
25. 11. **Kateřina** – řecký původ, výklad jména není jednoznačný, nejpravděpodobnější teorie – jméno vychází ze starořeckého Aikaterine s významem čistá, cudná, počestná,

26. 11. **Artur** – keltský původ, jméno pravděpodobně pochází z keltského výrazu pro medvěda, případně se může vykládat jako vznešený,

27. 11. **Xenie** – řecký původ, jméno se překládá jako pohostinná, milující hosty,

28. 11. **René** – latinský původ, francouzské jméno pochází z latinského renatus, což znamená znovuzrozený,

29. 11. **Zina** – řecký původ, pochází ze jména Zénais - božská,

30. 11. **Ondřej** – řecký původ, počestěná varianta křestního jména Andreas, které znamená mužný, statný, odvážný.

*Zdroj textu: <http://krestni-jmena.cz/vyznam/>

FOTOGALERIE

PRANOSTIKY

Na svatého Ondřeje už má zima naděje.

Svatý Martin na ledě, Vánoce na blátě.

Chodí-li svatá Kateřina po ledě, bude svatý Štěpán plavit koně.

Martin, Kliment, Kateřina – jednou teplo, jednou zima.

Svatý Martin přijíždí na bílém koni.

*Zdroj textu: <http://www.pranostik.cz/pranostiky-na-listopad/>

BYLINKOVÝ RECEPTÁŘ

KRTIČNÍK HLÍZNATÝ

Tato statná a dosti často se vyskytující rostlina v přírodě jaksi uniká naší pozornosti, neboť má nenápadné, velmi skromné květy. V době květu ji prozradí bzukot včel, neboť patří mezi nejlepší včelařské rostliny s bohatým obsahem nektaru.

Bylinkáři ji málo znají a většinou ani nesbírají. Přitom ji lze snadno najít na vlhkých loukách a úbočích i spolehlivě určit podle toho, že nepříjemně zapáchá a má hlíznaté kořeny. Tam, kde se vyskytuje, často roste více exemplářů, proto je sběr pohodlný. Kvetoucí nať i s kořenem lehko vytáhneme ze země, a proto je účinná celá rostlina, většinou ji právě tak sbírám. V lékárně se krtičník neprodává, kdo ho potřebuje, musí si dostatečnou zásobu vytvořit sám.

Krtičník je starý léčebný prostředek, jeho vědecké pojmenování je odvozeno od latinského názvu otoků krčních uzlin při skrofulóze, která se jím léčila.

Lidové léčitelství používá krtičník zevně i vnitřně k léčení strumy štítné žlázy, při některých kožních chorobách, například ekzémech na tváři, při otocích lymfatických uzlin, zvláště u dětí, na rány a vředy. Silným odvarem z krtičníku můžeme omývat kožní vyrážky.

Na všechny tyto choroby používáme jiné, účinnější rostliny a ani bych krtičník mezi své bylinky nezařadila, nebýt jeho osvědčeného účinku na odstranění svědivého pocitu ve vagině žen. Toto nepříjemné plísňové ženské onemocnění je dosti časté a neznám na něj žádný jiný lék, pouze sedací koupel z odvaru z krtičníku, případně s trochou řebříčku. Nejednou mám vyzkoušeno, že tyto zdánlivě nevyléčitelné obtíže přestaly již po několika sedacích koupelích.

Při vnitřním použití je krtičník v obvyklém dávkování neškodný, je však třeba používat ho opatrně a jen krátkodobě.

Autorkou je Aurélia Dugasová

*Zdroj textu: Babiččiny bylinky, A. Dugasová, ISBN 80-7181696-5, str. 173

*Zdroj obrázku: www.google.cz/levandule

LUCEMBURSKO

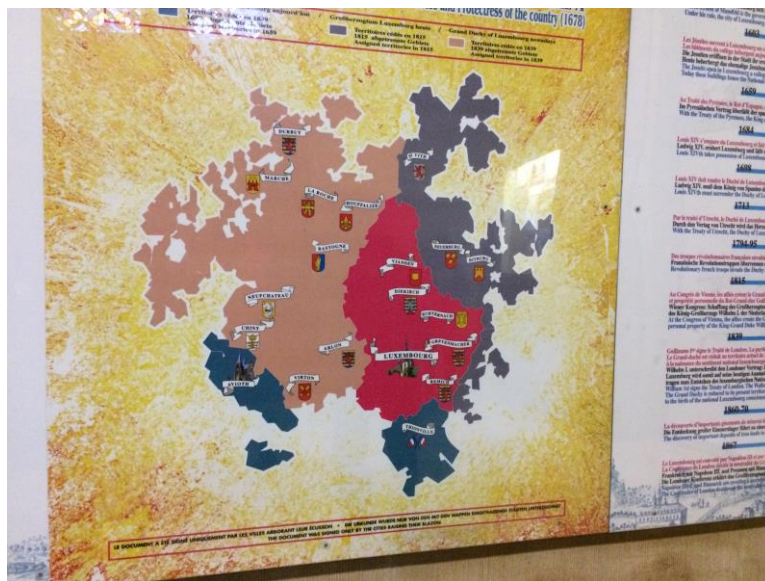
Začátkem října jsme se vydali na pracovní cestu do nedalekého Lucemburska na návštěvu sociálních organizací specializovaných na psychiatrickou a paliativní péči. Cesta zahrnovala nejen návštěvu zařízení, ale i poznání místních krás.

Krátce o Lucembursku

Oficiální název země je Velkovévodství

lucemburské, je to malý vnitrozemský stát sousedící s Belgií,

Německem a Francií, jehož rozloha je 2 586 km². Obývá jej na půl milionu obyvatel, přičemž v hlavním městě Lucemburku žije 100 tisíc obyvatel. Úředními jazyky jsou lucemburština, němčina a francouzština, však i angličtinou se zde skvěle domluvíte. Země je zakládajícím členem Beneluxu (volné společenství Belgie, Nizozemska a Lucemburska), NATO a Evropské unie. Stát má velmi rozvinutou ekonomiku, dle Mezinárodního měnového fondu se jedná o ekonomiku s druhým nejvyšším HDP na obyvatele. Z historického hlediska se země specializovala na ocelářství, nyní je její doménou bankovníctví.

V současné době je v čele Lucemburska velkovévoda Henry I. Lucemburský (od roku 2000) a předsedou vlády je Xavier Bettel. Jedná se o jediné velkovévodství na světě. Zákonodárným orgánem země je jednokomorový parlament, který má 60 poslanců volených na pět let. V hlavním městě sídlí mnoho důležitých institucí, včetně

institucí EU (Evropský statistický úřad, Evropská investiční banka, Soudní dvůr Evropské unie, aj.).

S Lucemburskem nás pojí společná historie v postavě především Jana Lucemburského, otce Karla IV., který je ve své rodné zemi velmi uznávám, dokonce je považován za jednoho z největších panovníků a jsou zde také na jeho přání uloženy jeho ostatky.

K naší návštěvě

První den, v sobotu 7. října, krátce po přejezdu německo-lucemburských hranic, jsme se ocitli v Schengenu, kde jsme se zastavili u památníku schengenské smlouvy ze 14. června 1985, a poté jsme se přesunuli do nedalekého hlavního města Lucemburku k ubytování, neboť v Lucemburku je všechno kousek.

Druhý den byl ve znamení prohlídky hlavního města, které leží na skalnatém masívu nad soutokem řek Alzette a Pétrusse. Je významným bankovním a administrativním centrem a sídlem velkovévody a parlamentu. Zde jsme navštívili katedrálu Notre Dame, ve které se nachází i krypta s ostatky českého krále Jana Lucemburského. Cestou k ní jsme potkali náměstí Jana Palacha, podívali se k paláci velkovévody a odtud jsme se přesunuli na „nejkrásnější balkon Evropy“ Corniche, ze kterého je nádherná vyhlídka na údolí s názvem Grun a na opačný břeh, kde se nachází centrum sídel Evropské unie čtvrť Kirchberg. Měli jsme možnost navštívit proslulé Lucemburské kasematy, tedy síť podzemních chodeb, sloužících k obraně města.

Z hlavního města jsme se přesunuli na zámek Vianden, jenž je impozantně položený na kopci nad řekou Our. Zámek je jako

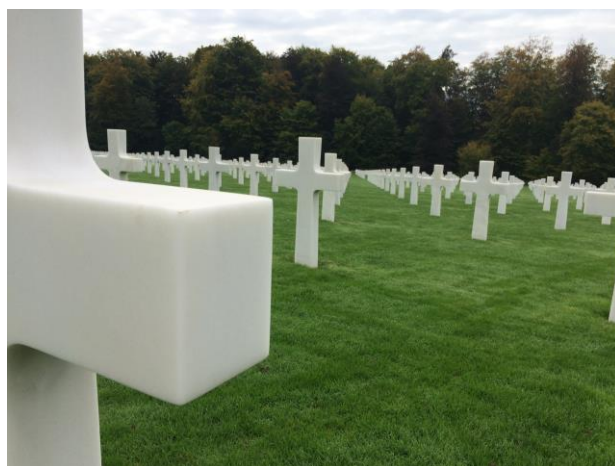

z pohádky a už z dálky je na něj nádherný pohled. Byl vybudován mezi 11. a 14. stoletím. Jeho historie je tedy velmi rozmanitá. Jednu dobu byl dokonce bez střechy, nyní už je

zastřešen a mnohdy je využívám rodinou velkovévody k setkávání se se vzácnými hosty.

Třetí den jsme dopoledne navštívili hospic Haus Omega v Lucemburku. V krásném prostředí byla poskytována péče lidem starším 12 let. Dle slov paní ředitelky se, ale s dětským pacientem setkali pouze jednou, jinak do hospice přicházejí pouze dospělé osoby. Jedná se o jediné pobytové zařízení tohoto typu v Lucembursku s velice zajímavým architektonickým řešením prosvětlení budovy. Je zde 15 jednolůžkových pokojů, přičemž má každý přístup na zahradu. V budově se nachází také místnost vhodná k rozloučení se zemřelým. A mají tu krásnou tradici. Na památku za zesnulé si malují kamínky, které poté umístí do zahrady k jezírku.

Při přesunu k další návštěvě jsme navštívili americký vojenský hřbitov

z 2. světové války. Je tu pohřbeno na 5000 vojáku a dle osobního přání je zde pohřben také generál George S. Patton, jehož jednotka osvobodila mj. západ a jihozápad Čech, včetně Plzně, Rokycan, Strakonice a Chebu.

Odtud jsme se přesuli k odborné návštěvě ústavu sociální péče založené před 100 lety pro osoby s mentálním postižením Institut St. Joseph, které se nacházelo v Betzdorfu. Byli jsme uvítáni panem

ředitelem, který si pro nás nejprve připravil prezentaci o domově, úvodní a závěrečné slovo pro nás přeložil i do češtiny. Po prezentaci jsme měli možnost si domov prohlédnout. Nahlédli jsme také do

vzdělávacího centra, do různých dílen. Klienti zde poskytovali mnoho služeb svému okolí jako třeba praní prádla, obchod s ručně vyráběnými produkty, jakými byly mýdla, svíčky a mnoho jiných.

Poslední den jsme se projížděkou přes již zmiňovaný Kirchberg s budovami Evropské unie dostali až do zařízení Mutferter Haff

v Moutfortu, které se zaměřuje na psychicky nemocné klienty. Ti zde pracují buď v kuchyni, nebo obsluhují v

restauraci, která je otevřená pro veřejnost, či ve stájích, kde se starají o ustájené koně. Zde jsme také přijali pozvání na oběd, čekal na nás jídelní lístek v češtině a také milý nápis na uvítání „Vítáme u nás naše české přátele“.

Odpoledne jsme měli naposledy možnost dýchat vzduch hlavního města, kde jsme navštívili Foundation Jean-Pierre Pescatore. Jednalo se domov pro seniory. Tedy zařízení našeho typu. Ale jak už napovídá heslo z jejich internetových stránek: „Privilegované místo života v srdci Lucemburku“ šlo o domov, který už na první pohled vypadal jako zámek.

Budova byla domovem pro 300 obyvatel. Luxus zařízení můžete posoudit i sami z nabídky služeb – 24 hodinová recepce, veliká kaple, divadelní sál pro 207

diváků, knihovna, bankomat, WiFi připojení, kadeřnický salón, salón s pedikúrou, bublinkové koupele, fitness centrum, minigolf, pétanque a mnoho dalších. I sám ředitel přiznává, že si ubytování v domově mohou dovolit pouze majetní občané Lucemburku. A dokonce ani není jednoduché se do zařízení dostat. Domov je určen pouze soběstačným lidem a z centra hlavního města.

Po uskutečněné návštěvě jsme přijali poslední pozvání a to od velvyslance Ing. Petr Kubernáta do budovy českého velvyslanectví. Zde jsme měli možnost dozvědět se další zajímavé informace o Lucembursku, či si zopakovat ty již nabyté.

O Lucembursku jistě uděláme i přednášku, kde si budete moci prohlédnout další zajímavé fotografie a vyslechnout informace, které se do Děčka již nevešly.

POVĚSTI Z VELKÉHO MEZIŘÍČÍ

O PANÍ KUPCOVÉ

Na starém hřbitově na Moráni je jediný empírový náhrobek s německým nápisem, že je tu poslední útulek rodiny Palcovy.

Na severní straně meziříčského náměstí, přímo u kostela stojí starý dům, který za předbělohorských dob býval luteránskou farou. Později byl prodán a přeměněn na dům kupecký, který patřil právě té Palcově rodině. Dnes je v něm samoobsluha.

Kupec Palec byl dlouho starým mládencem a teprve, když mu začaly vlasy prokvétat, oženil se s mladou bohatou vdovou, za jejíž peníze zvelebil svůj obchod tak, že se stal prvním ve městě.

Dařilo-li se kupci před svatbou dobře, dařilo se mu po ní ještě lépe. Paní kupcová všechno ohlídala, všude měla oči, nic jí neušlo. Lakota ji poháněla.

Od rána do večera běhala z bytu v prvním patře do krámu v přízemí, do skladu na dvoře, do sklepa i na půdu, všude se chodila dívat. Nikdo si nebyl nikdy jist, že ji nepotká.

Dokud vládl v domě kupec sám, měli kupečtí mládenci nebe na zemi. Pán si odpoledne odskočil na skleničku vína, po obědě si zchrupnul a k večeru odcházel do hospody hrát karty. A mládenci měli pré. Sotva vytáhl paty, seběhli do sklepa, natočili si vína ze sudu, ukrojili si kus špeku či sýra a družně besedovali. V krámě místo nich zůstávali pouze učedníci a ti si zase pro ukrácení chvíle zobli hrozinek nebo mandlí, nabrali si do kapes ořechů, a tam usekli kus cukrkandlu, prostě i oni se měli jako panstvo.

Ale od té doby, co přišla do domu paní, bylo po všem. Báli se jí jako ohně. Stalo se, že jednoho dne přivezl forman vzácné zboží až z Itálie: pomeranče, fíky, limony (tak se dříve říkalo citrónům), datle – a hlavně červené víno. Bylo v zelených baňatých lahvích a mládencům se při pomýšlení na ně sbíhaly sliny na jazyku. Byli by si rádi dali aspoň jednu lahvičku stranou, aby mohli té dobroty ochutnat. Víno je lákalo, ale strach před paní je krotil. Jeden z nich si však přece dodal odvahy a jednu láhev skryl mezi homolemi cukru.

Paní kupcová se po obědě vždycky usadila u okna, opřela buclaté ruce o květovanou podušku a dívala se do rynku. Tak se stalo i toho poledne. Mládenci poslali dva učedníky rovnat před krám bedny a poručili jim, aby hlavně dávali pozor, kdyby paní odešla od okna. To

měli přiběhnout za mládenci a říci jim to. A ti zatím zmizeli ve skladě a chystali se na víno.

Otevřeli láhev, nalili víno do skleniček a už je zvedali, aby si přitukli na zdraví, když se náhle otevřely dveře – a paní kupcová stála mezi nimi. Bez jediného slova jim skleničky sebrala od úst a prstem jim ukázala ven. Mládenci, celí schlíplí, šli.

Ale v krámě je popadla zlost na uředníky, že je včas nevarovali. Zavolali je dovnitř a začali jim vyčítat. Ale uředníci se dušovali, že paní kupcová se od okna celou dobu ani nehнула a že se dívá ještě do rynku. Mládenci se šli podívat, zda-li je to pravda. A skutečně, paní Palcová byla rozložena na květovaném polštáři, ukusovala nějaké cukroví a dívala se ven.

Pane to bylo divení a dohadů, jak je možno být v okně a ve skladě najednou! Báli se od té doby něco někde sebrat.

Za nějaký čas se manželé chystali na cestu do Vídně. Krám svěřili nejstaršímu mládenci, o domácnost se měla starat kuchařka Madla, která vařila i mládencům.

Nastal den odjezdu. Před domem už stál kočár, na něm byly přivázány koše a krabice, i otýpka sena pro koně, jen odjet. Konečně vyšli z domu i kupcovi. Paní dávala ještě Madle příkazy, pak se manželé usadili, kočí zapráskal a Palcovi odjeli. Všem se ulehčilo.

Největší radost měla Madla. Měla milého, hubeného tovaryše a toho si pozvala na dobrou večeři. Uchystala ji ve své komoře a sotva osmá s věže dozněla, mladík byl tu. Pod kartáčkem vousů mu mlaskaly rty, oči mu jezdily z kouta a jen se olizoval, když viděl na stole, co Madla připravila. V dobré náladě spolu snědli slepičí polévku s nudlemi. Po ní přišlo na stůl pečené kuře. Ach, to vonělo! A ke všemu tu byla i láhev vína! Tovaryš už už zakrojil do kuřete, když v tom mu ruka ztuhla.

Dveře se totiž otevřely a v nich stála – paní kupcová.

Madlena i tovaryš strnuli. A bylo jako nedávno ve skladišti: paní kupcová ukázala mládenci ven a ten byl rád, že mohl rychle utéci. Třásl se mu nohy až až. Pak paní stáhla s věšáku veliká Madlin šátek, otevřela její truhlu a začala z ní vyhazovat Maliny věci. Svázala je do šátku, uzel podala Madle a vystrčila ji za dveře.

Vyjevená kuchařka ani nevěděla, jak se dostala dolů. Před domem seděla stará domácí pradlena.

„Kampak tak pozdě večer s tím rance, Madlenko?“, ptala se kuchařky.

„Paní mne vyhnala!“

„Ale jakpak to? Vždyť paní odjela!“

„I ne, je tady!“

„Ale to bych ji přece musela vidět projít do domu. Sedím tu dobré dvě hodiny a nikdo sem nevešel. Madlenko, Madlenko, že vy jste si lízla rosolky a teď se vám něco zdá?“

Ale Madla vedla svou a odešla. Každý, kdo slyšel tu neuvěřitelnou historii, se hrozně divil. Vždyť to byla věc nemožná, nemyslitelná!

Madlena se ubytovala u známých a více do kupcova domu nevkočila. Mládencům vařila pradlena.

Za několik dní se kupcovi z Vídně vrátili. S nimi přijelo i mladé děvče a paní kupcová každému řekla, že je to nová kuchařka. Pradlena se tomu divila a ptala se paní, jak se dozvěděla, že Madlena odešla.

„Madlenu jsem vyhnala já sama,“ odpověděla paní kupcová, „protože nebyla poctivá.“

„Jak jste ji mohla vyhnat, když jste byla pryč?“ zvolala pradlena.

„Milá ženo, už je tomu tak. Ale aby vám to zbytečně nevrtilo hlavou, něco vám řeknu: Já dovedu být najednou na dvou místech. A tak jsem doma, i když jsem pryč.“

Všichni z toho byli jako omámení a jestli se jí báli dříve, báli se jí nyní dvojnásob. Nikdo se neodvážil udělat něco zakázaného.

A když po letech zemřela, vypravovali si, že ani není mrtvá, že leží v rakvi a při tom chodí po domě ve svých sametových pantoflíčkách a chrání kupecký majetek.

Ale když ji pochovali na Moráni, už ji nikdy nikdo neviděl. A tak uvěřili její smrti. Nezůstalo po ní nic, jen ten náhrobek.

*Zdroj textu: Pověsti z Velkého Meziříčí a okolí. Ilustroval Oldřich INOCHOVSKÝ. Žďár nad Sázavou: M. Smejkal, 1996.

*Zdroj obrázků: <https://www.google.cz/>